

סיכום פרק י"ט'

פרה אדומה

התנאים לכך שפרה תיחשב כפרה אדומה הם:

1. "אדומה תמימה" – תמימה (שלמה) באדמימותה: אם יש לה 2 שערות שחורות או יותר היא פסולה.
2. ללא מום.
3. "אשר לא עלה עליה עול" של מחרשה, דהיינו שלא עבדו בה.

מטרת השימוש בפרה אדומה:

לטהר אדם שנטמא למת (ע"י נגיעה במת [י"א]), הימצאות באהל עם מת [י"ד], נגיעה בעצם או בקבר [י"ח] וכדו'.

תהליך הכנתה:

1. הכהן מוציאה אל מחוץ ל-3 מחנות (ג').
2. הפרה נשחטת ע"י זר (שאינו כהן) (ג').
3. הכהן מזהה מדמה "אל נכח פני אהל מועד" (ד') (רש"י: עומד במזרחו של ירושלים ומתכוון ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת הדם).
4. שריפת הפרה (ה').
5. השלכת עץ ארז, אזוב ושני תולעת לתוך שריפת הפרה (ו').
6. איש טהור אוסף את אפר הפרה האדומה ומניח מחוץ למחנה במקום טהור, שם הוא נשאר למשמרת (ט') * רש"י: מחלק את האפר לשלושה חלקים: "אחד נותן בהר המשחה, ואחד מתחלק לכל המשמרות ואחד נותן בחיל. זה של משמרות היה חוץ לעזרה ליטול ממנו בני העיירות וכל הצריכין להיטהר, וזה שבהר המשחה כהנים גדולים לפרות אחרות מקדשין הימנו, וזה שבחיל נתון למשמרת מגזרת הכתוב, שנאמר "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת".
7. הוספת מים חיים לאפר הפרה האדומה (י"ז). מים אלו נקראים בשם "מי נידה" (י"ג, כ', כ"א).

האנשים העוסקים בהכנת הפרה האדומה נטמאים (למרות שהם עוסקים בדבר שמטהר!)

אנשים אלו הם:

- הכהן שהיזה מדמה (ז),
 - השורף את הפרה (ח),
 - האוסף את אפר הפרה (חייב להיות טהור, אך בפעולה זאת נטמא) (י'),
 - הנושא את מי החטאת ("והנוגע במי הנידה יטמא עד הערב") (כ"א) * מלשון פסוק כ"א נראה שהאדם שמזה את מי הנידה על הטמא נטמא גם הוא, אך רש"י מביא בשם חז"ל שהמזה טהור, והנושא את מי הנידה טמא.
- אנשים אלה אינם נטמאים באופן שדורש טהרה של שבעה ימים כטמא מת, אלא צריכים לכבס בגדיהם, לרחוץ במים וטמאים עד הערב.
- * בפסוק כ"ב נאמר שגם אדם הנוגע בטמא מת נטמא, וטומאתו עד הערב.

כיצד נטהר אדם טמא למת?

1. מזים עליו את מי החטאת ביום השלישי וביום השביעי לטומאתו (י"ט). אדם שלא הזו עליו ביום השלישי לא יטהר ביום השביעי (י"ב).
- * מזים גם על האהל שבו היה אדם מת ועל כל הכלים שהיו שם, בנוסף להזיה על האנשים שהיו שם (י"ח). הכלים שנטמאים הם אלו שהיו ללא מכסה ("צמיד פתיל". ט"ו)
- * ההזיה נעשית בעזרת אזוב שאותו טבלו במי החטאת.
- * האזוב נמצא בשימוש גם בתהליך הכנת מי אפר הפרה האדומה, כשהוא מושלך יחד עם עץ ארז ושני תולעת לתוך שרפת הפרה (ו').
2. הטמא מכבס בגדיו ורוחץ במים (י"ט).
3. נטהר בערב (י"ט).

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

* יישום מצוות פרה אדומה: במדבר ל"א, יט. בני ישראל נלחמו במדיינים, נטמאו טומאת מת ונטהרו במי נידה.

* רב סעדיה גאון שואל: היאך תורתה מטהרת את הטמאים ומטמאה את הטהורים? ומשיב שדבר אחד יכול לעשות שתי פעולות נגדיות שתוצאתן הפוכה, בהתאם לגוף המקבל אותן. למשל: האש מתיכה את העופרת, ומקפיאה את החלב. האוכל הטוב מועיל לרעב ומזיק לשבע. התרופה הטובה מועילה לחולה ומזיקה לבריא. כך יכול דבר אחד לטהר את הטמא ולטמא את הטהור.

שאלות ותשובות פרק י"ט

מס' שאלה	שאלה	תשובה
1 יט פרה אדומה והכנתה לטהרה (א' – י')	<p>א. "זאת חקת התורה" (ב'). מהי חוקה הנזכרת כאן?</p> <p>ב. במה צריכה הפרה להיות "תמימה"?</p> <p>היעזר בפסוק וברש"י.</p> <p>ג. איזה מאפיין נוסף חייב להיות לפרה אדומה?</p>	<p>א. המלה "חוקה" באה לציין דבר המוכתב מלמעלה ויש צורך לקיימו כמו כל מצווה אחרת גם אם לא מבינים את כל העומד מאחרי המצווה.</p> <p>ב. הפרה צריכה להיות תמימה – שלמה ללא מום. רש"י (ע"פ ספרי): שלמה בצבעה האדום, שאם היו בה אף שתי שערות שחורות בלבד כבר אינה נחשבת תמימה באדמימותה ופסולה לעניין זה.</p> <p>ג. פרה שלא עלה עליה עול, דהיינו שלא עשו בה עבודה.</p>
2 יט פרה אדומה והכנתה לטהרה (א' – י')	<p>א. כמה אנשים מעורבים בשלבי הכנת הפרה אדומה? הוכח מהפסוקים.</p> <p>ב. מה דינם של אנשים אלה לאחר שעשו את חלקם?</p> <p>ג. מהם שלבי הכנת מי החטאת?</p>	<p>א. שלושה אנשים מעורבים בהכנתה: הכהן, האיש השורף את הפרה והאיש האוסף את אפרה. "ושרף את הפרה לעיניו" – האיש השורף עושה זאת לעיני אלעזר הכהן. "ולקח הכהן עץ ארז ואזוב" וגו' – אלעזר הכהן. "והשורף אותה יכבס בגדיו" וגו' – השורף. "ואסף איש טהור" – אדם שלישי שאוסף את אפר הפרה ומניחה מחוץ למחנה במקום טהור.</p> <p>ב. כל אחד מהאנשים האלה נטמא לאחר שעשה את חלקו. עליהם לכבס בגדיהם ולהיטהר (נזכר בשני הראשונים) והם טמאים עד הערב.</p> <p>ג. שלבי ההכנה: * שחיתת הפרה האדומה. * הזיית דמה שבע פעמים לנוכח פני אהל מועד. * שריפת הפרה. * השלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת אל תוך שריפת הפרה. * איסוף אפר הפרה ושמירתו במקום טהור למי נדה להזיה על הטמאים.</p>
3 יט טהרת טמא מת ע"י אפר הפרה האדומה (י"א – י"ג)	<p>א. איזה סוג של טומאה בא אפר פרה אדומה לטהר וכיצד מיטהר האדם מטומאה זו?</p> <p>ב. איזו מגבלה מוטלת על אדם שלא ניטהר? ציין מקור בתורה. היעזר גם ברש"י לפסוק י"ג.</p>	<p>א. אפר פרה אדומה בא לטהר אדם מטומאת מת. האדם הטמא למת מיטהר מטומאתו ע"י שמתחטא באפר הפרה ביום השלישי וביום השביעי מתחטא שוב ויטהר. (אם לא התחטא ביום השלישי לא יטהר ביום השביעי).</p> <p>ב. אדם הטמא למת אינו יכול לאכול מתרומה או מקדשי בית המקדש (במדבר י"ח, כז. במדבר ט', ו – ז). אדם טמא למת משולח מחוץ למחנה שכינה (במדבר ה', א – ג). אם</p>

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

<p>נכנס למשכן, אפילו היה לאחר טבילה אך לא עבר הזאת מי הנידה, נחשב עדיין טמא למת "ונכרתה הנפש ההיא מישראל".</p> <p>ג. כלי מתכת אשר ניתן להעביר בהם אש יתחטאו באש ובהזאת מי נידה. כלים שלא ניתן לשים בהם אש יטהרו במים.</p>	<p>ג. מהם שני סוגי הכלים, הנזכרים במדבר ל"א, כא–כד, שבהם דנים פסוקים אלה ומהי הדרך לטיהורו של כל אחד מכלים אלה?</p>	
<p>א. אדם הנכנס לאהל שיש בו מת – נטמא, וכן כלי חרס פתוחים שהיו באהל. גם אדם שנגע באדם שמת מוות לא טבעי בשדה או בכל צורה אחרת או נגע בעצם של אדם מת או בקבר נטמא.</p> <p>ב. איש טהור לוקח אזור וטובל במים שהושמו על אפר הפרה האדומה בכלי. הוא מזה את המים על האהל ועל כל הכלים וכל האנשים שהיו שם, או על מי שניטמא ע"י כך שנגע במת מחוץ לאהל, או בעצם של אדם מת או בקבר. את המים מזים על הטמאים ביום השלישי וביום השביעי.</p> <p>ג. הנושא מי נדה נטמא עד הערב, והמזה את מי הנדה – לא נטמא.</p> <p>ד. בכך דומה הנושא את מי הנדה לכהן, לשורף את הפרה האדומה ולאוסף את אפרה, שנטמאים עד הערב.</p>	<p>4 יט (י"ד–כ"ב)</p> <p>א. אילו מצבים גורמים לאדם ולכלים להיטמא למת? (י"ד–ט"ז)</p> <p>ב. מהו התהליך שעובר אדם זה כדי להיטהר?</p> <p>ג. מה דינו של האדם הנושא את מי הנידה ושל המזה את מי הנידה? היעזר ברש"י לפסוק כ"א.</p> <p>ד. לאילו בעלי תפקידים שנזכרו במחצית הראשונה של הפרק דומה נושא מי הנידה בכך?</p>	
<p>לפי רבי משה הדרשן משתמשים בפרה כנגד חטא העגל.</p> <p>ב. במדבר ל"א, יט – בני ישראל נלחמו במדין ונטמאו למת ומשה אמר להם להיות שבעה ימים מחוץ למחנה ולהתחטא (יזו עליהם את מי החטאת) ביום השלישי וביום השביעי.</p>	<p>א. מדוע משמשת דווקא פרה לטהרת טמאים למת? (רש"י לפסוק כ"ב)</p> <p>ב. היכן בספר במדבר נזכר כי ישראל קיימו את מצוות פרה אדומה ובאיזה ההקשר?</p>	<p>5 יט (פרה אדומה – כללי)</p>